Ч. 65. Львів, субота дня 20. марця (2. цьвітня) 1904. Річник VIII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . . 10 кор.
на чверть року . . 5 кор.
на місяць . . . . 1·70 кор.
За границею.
на цілий рік . . 16 рублів або 36 франків
на пів року . . 8 рублів або 18 франків
Поодиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановиx псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адміністрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунщини). Експедиция місцева в Агенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациї неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

Розвиток господарских спілок в Австриї.

(Конець).

Коли споглянемо на дотеперішний розвиток господарских спілок в Австриї, то побачимо тут значні ріжниці в порівнаню з Німеччиною, хоч Німеччина була взірцем для Австриї на тім полї. В Австриї передовсім до всего давали понуку краєві виділи, коли тимчасом в Німеччинї був свобіднїйший і самостійнїйший розвиток. В Німеччинї бояли ся тривожливо всякого державного вмішуваня і пособлюваня, і аж в найновійших часах злука власної і державної помочи стала там популярною. Австрия почала значно пізнїйше засновувати господарскі спілки, але поступила скоршою ходою вперед. Може задля того в Австриї нема ще відповідного духа і потрібного поглибленя, але за те нема тут непотрібного балясту, якого Німеччина на тім полї до нинї ще не позбула ся. Зате знов має Австрия національні і полїтичні суперечности, вправдї на щастє досить ще спорадично, також на полї господарских спілок, котрі повинні бути свобідні від того. Що-до справи державного пособлюваня, то німецка система характеризує ся достарчуванєм фондів і закладних капіталів з пруской центральної каси спілкової і збіжевих маґазинів, коли в Австриї черпають єдино з буджету щорічного, що однак буде мусїло підпасти певній реформі.

Характеристично, що Німеччина довгі роки занимала ся інтересом кредитовим і спрозаджуванєм товарів, коли тимчасом Австрия дуже сьміло і скоро заняла ся орґанїзациєю відпродажи. Наслїдком довгого єствованя німецких спілок є там союзи о много старші, спілкові віча вже давно вжили ся, мають там справжних управителїв спілок і урядників, коли тимчасом в Австриї проявляють ся ще великі недостачі на тім полї. Але за те в Австриї дійшли спілки скорше до заводового синдикату в управляючім союзї. Так само зовсїм ріжна є тут роля управляючого союза що-до товарового інтересу. Посередництво творить велику часть діяльности загального союза, коли н. пр. в Німеччинї державний союз не має з тим нїякого дїла. Найважнїйша ріжниця між Німеччиною а Австриєю заходить мабуть в тім, що в Німеччинї від централїзациї в господарских спілках перейшли до децентралїзациї провінцияльних союзів, коли тимчасом в Австриї розвиток пійшов відворотною дорогою.

При всїх однак ріжницях нема сумнїву, що досьвід німецкого спілкового житя вплинув спасенно на Австрию, і що тут богато завдячують німецкому взірцеви. Нема також сумнїву, що скорий розвиток господарских спілок в Австриї викликує зачудованє і признанє і се означає найбільш надійний успіх в господарскій самоуправі при державній опіцї. Се одушевляє кождого, коли бачить, що в Австриї при великих клїматичних, господарских, язикових і инших ріжницях і трудностях протягом 15 лїт з нужди і розпуки витворило ся таке нове, богате і цвитуче житє на полї господарства, так що нинї є около 5000 господарских спілок майже з 30-ма союзами яко центральними спілками. Всюди накликують спілки до спільної роботи, всюди стають хлїбороби рамя о рамя в ряди і борють ся за гадку економічної спільної працї. Так нинї кождий ощадженний сотик, що впливає до Райфайзенки, кождий міх збіжа проданий із складового дому, кождий кільоґрам томасини, що ужизнює рілю, сповняє свою службу для великої ідеї, службу для загалу заводового стану, що кождій хлїборобскій одиницї додає знов сили. А коли тут і там на соняшний образ паде ще тїнь, то се не псує враженя цїлости. Можна ще неодну недостачу бачити, неодно розчарованє треба побороти, нераз ще оживає самолюбство одиниць поборене спілкою, невдякою відплачує ся ще не за одну жертву для загалу. А се дає ся в знаки гірше, як злосливі напасти захитаних на своїм становищі противників спілок, бож оси не лїзуть до найгірших овочів. Але при всїм тім орґанїзация мимо дрібних невдач поступає вперед, зближає ся до цїли, будівля велична здіймає ся щораз в гору і стане могутним чинником в цїлім економічнім житю держави.

Але потреба безнастанної, невсипучої роботи, основної і великої саможертви. При всїх успіхах не можна уставати в працї. Орґанїзация повинна витворити ту відпорність і боєву готовість, яка потрібна нинї хлїборобам в економічній боротьбі. В цїлім европейскім господарстві бачимо сю економічну асоциацию при роботї. Застоя се занепад. Кому лише лежить на серцї добро хлїборобства, може до того причинити ся, щоби щораз більше нагромаджувало ся засобів, котрі як-раз спочивають в звязи сїльских орґанїзаций відпродажи із споживаючим жолудком великоміских осередків. Кождий повинен трудити ся на малій чи великій области для великих задач спілок, звичайний хлїбороб чи великий власник, звичайний Райфайзенець чи великий учений аґрарник, практичний хлїбороб, сьвященик чи ревний урядник державний, коли хоч часом зза зеленого столика спогляне на зелену ниву. Всї разом до працї!

Станьмо разом, друг при друзї, всї, що можуть працювати для великої орґанїзациї, хочби ще й не зовсїм вміло до сего брали ся, скупім ся около першого нашого орґану економічного »Економіста«, пособляймо з усїх сил всї єго змаганя, а чей і в руске віконце хлїбороба загляне сонце!

До рускої інтелїґенциї!

(Конець меморияла).

Доперва найвисшим рішенєм з дня 4. липня 1871 р., — рішенє ц. к. мінїстерства осьвіти і віроісповідань з дня 11. липня 1871, ч. 5023 Рг., — заведено утраквізм на львівскім унїверзитетї, значить, віддано єго Русинам і Полякам для плеканя наук на обох мовах. Постанови того найновійшого рішеня ще й тепер правосильні, помимо розпоряджень вис. ц. к. мінїстерства осьвіти, які опісля видано і які тикають ся мови урядової, а не обох мов викладових. Насупереч докладним установам основного найвисшого рішеня спинено однакож опісля системізованє нових руских катедр на львівскім унїверзитетї і таким чином, мало по мало, надано унїверзитетови чисто польский характер. Теперішні відносини на тім унїверзитетї противлять ся отже єго історичній традициї як і правній єго основі.

Право Русинів на посїданє власного унїверзитету виходить ще й з арт. 19. державного основного закона про загальні права горожан держави, після якого всї народи держави є рівноправні і після якого кождий нарід має ненарушиме право зберегати і плекати свою національність і мову „в школї, судї і в житю публичнім“. Якже ілюзоричним являє ся сей закон, коли зважимо, що руский нарід, котрого в Австриї є три з половиною мілїонів і котрий числом нїяк не стоїть далеко за Поляками, не має нї одного унїверзитету, коли Поляки мають їх аж два!

Потреба заложеня руского унїверзитету тепер тим наглїйша, бо у східній Галичинї є чотири рускі ґімназиї, отже й громада руских абітурієнтів росте, котрі, не знаючи польскої мови, мусять тепер на львівскім унїверзитетї слухати викладів на польскій мові і в тій мові робити іспити. А особливо тяжко приходить ся тим руским абітурієнтам, котрі є кандидатами до учительского стану в ґімназиях, бо ті, скінчивши студиї на унїверзитетї, віддають ся свому звану і звичайно дістають посади в руских ґімназиях, хоч не одержали на унїверзитетї відповідного підготовленя в рускій мові.

Не лучше стоїть з науками на правничім факультетї, на котрім є тепер всего дві катедри з рускою викладовою мовою: катедра для цивільного права і катедра для австрийского карного і карно-процесового права. Внаслїдок недостачі руских катедр мусять кандидати складати перший і третий державний іспит в польскій мові, другий т. зв. судейский іспит державний а по части і третий, можна складати в рускій мові. З того й виходить, що скінчені юристи львівского унїверзитету не мають відповідної кваліфікациї, щоб на службі в публичних урядах (в судах, полїтичних урядах, фінансових прокураториях, краєвих фінансових дирекциях і т. д), маючи до дїла зі сторонами могли уживати рускої мови, що є їх обовязком, бо після державного закону сторони мають право уживати рідну мову в урядових справах. З того й виходить таке безладє, що в краєвих урядах Галичини руска мова зовсїм не займає такого місця, яке вона займати повинна після основного державного закону і після дотичних розпоряджень. Трийцятьмілїонова руска нация, що поклала собі за сьвяте дїло розвивати і плекати культурне житє і що показала немалі духові сили до того житя, така нация має право жадати, щоб в конституцийній державі, в котрій положено як основу рівне право всїх народів і їх мов, було запевнене право і рускому народови, здобувати висшу осьвіту на своїм унїверзитетї.

За потребою заложеня окремого руского унїверзитету промовляє ще й ся обставина, що число Русинів-студентів на всїх австрийских унї-

верзитетах зросло над 800 чоловіка, з котрих з початком зимового семестру 1901/02 над 600 були записані на львівскім університеті. Число студентів росте що року, а тим самим росте й кривда, заподіяна рускій учащій ся молодіжи, котру вона тяжко відчуває, не мавши відповідного вихованя в рідній мові.

За конечностию заложеня самостійного руского університету кличуть ще й ті сумні події на львівскім університеті, достойні великого пожаліня, внаслідок котрих більше як 600 руских студентів мусіли покинути університет і шукати пристановища на університетах у Відни, Празі і в Кракові. Ті події дають так голосні як і сумні докази, що обставини на львівскім університеті стали неможливими, а се тому, що руский нарід не має пристані, у котрій академічна єго молодіж могла б спокійно працювати на поли науки.

Для вияснення тих сумних подій і громадної еміґрациї руских студентів старають ся певні люди знайти причину в аґітациї. Тому, що таке пояснене могло-б знайти віру у високого правительства, то нехай буде вільно на тім місци поручити прихильній розвазі Вашої Ексцеленциї, чи се річ можлива в дорозі аґітациї намовити більше як 600 студентів, по більшій части людий убогих, що примушені лекциями заробляти на хліб щоденний, щоб вони йшли на чужину, знаючи добре, що без заробітків мусіли-б там зазнати недостатків і тяжкої біди. Така громадна еміґрация академічної молодіжи, яка на инших університетах Европи є зовсім неможлива, мусить мати инші причини, як видумана аґітация. Тих причин треба скорше шукати у властивих національних причинах на т. зв. утраквістичнім львівскім університеті, на котрім правительство справді признало певні права рускому народови, кокрі права однакож не узнають теперішні верходячі господарі того університету. Отсе і було причиною сумних подій на університеті, при чім треба зважити, що критичного часу сенат львівского університету вважав потрібним, звернути свій поклик до польскої академічної молодіжи і завізвати її, щоб вона „з цілою рішучостию“ боронила якихсь, близше неозначених „привілеїв“ львівскої Alma Mater і берегла „повагу і гонор“ університету проти обявів „дичі“ рускої молодіжи. Мусимо полишити прихильному судови Вашої Ексцеленциї, чи з огляду на такі відносини з покликом сенату, громадна еміґрация руских студентів не була навіть конечностию і чи як раз задля тих обставин еміґрация академічної молодіжи, над котрою нарід руский має найбільшу причину висказати свій жаль, не заслугує, щоб єї оправдати.

Під такими сумними обставинами остаєть ся рускому народови ніщо иншого, як домагатись окремого руского університету, щоб таким способом минути можливість конфліктів між обома національними таборами, а рускій молодіжи дати спроможність до спокійної наукової праці.

Як висше доказано, мають Русини не тілько право домагати ся окремого університету, але за таким університетом кличе сама конечність. З другого боку сповнені всі ті вимінки, які потрібні для заложеня такого університету. Рускому народови не бракує кандидатів на катедри, бо є професори і доценти не тілько на теперішнім львівскім університеті, але і на инших австрийских і російских університетах, котрі вже дали докази своїх спосібностий до академічного званя, а до того є ще достаточне число науково вишколених молодших людий, котрі зараз або після короткого доповненя своїх наук, були-б в силі обняти університетскі катедри.

Тай не можна вже закидувати Русинам, будьто нема в них достаточно виробленої мови і наукової літератури. Що-до того питаня вказуємо на численні публікациї Товариства ім. Шевченка, обіймаючі майже всі царини науки, котрі то публікациї найшли загальне признанє в науковім сьвіті.

Відень, дня 26. січня 1902.

Делеґати Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові, члени того товариства: *Рад. дв. проф. Іван Горбачевский. — Проф. др. Іван Полюй. — Проф. др. Смаль-Стоцкий. — Посол до ради держав. Юліян Романчук. — Посол до ради держ. Олександер Барвіньский.*

„Краєвий Союз кредитовий“ у Львові.

Звіт за пятий рік істнованя „Краєвого Союза кредитового“ в порівнаню з попередними роками виказує:

1) Уділи членьскі з кінцем 1899. року виносили квоту: 19.250 К, з чого було дійсно уплачених: 18.361 К, що зложило 258 членів з 385 заявленими уділами. З кінцем року 1900 стан уділів членьских представляє квоту: 35.000 К, т. є 312 членів з 700 заявленими уділами, з чого дійсно вплачено на уділи: 25.902 К 69 с. З кінцем 1901 р. виносить квота заявлених уділів: 42.950 К, а дійсно вплачених: 32.010 К 8 с, що зложило 358 членів з 859 заявленими уділами; з кінцем 1902 р. заявлені уділи членьскі виносять: 51.100 К, а дійсно вплачені: 38.451 К 54 с, що зложило 391 членів з 1.022 уділами; з кінцем 1903. р. заявлені уділи: 62.050 К, а дійсно вплачені: 48.789 К 10 с, що зложило 448 членів з 1.241 уділами.

2) Вкладки щадничі з кінцем 1899. р. виносили квоту: 183.994 К 62 с; з кінцем 1900 р. стан вкладок щадничих виносив квоту: 205.569 К 77 с; з кінцем 1901 р. квоту: 376.171 К 82 с; з кінцем 1902 р. квоту: 547.752 К 53 с, а з кінцем 1903 р. квоту: 756.405 К 56 с, на 728 книжочках вкладкових, на $4^1/_2$%.

3) Фонд резервовий виносив з кінцем 1899 р. квоту: 528 К 10 с; з кінцем р. 1900 виносив стан фонду резервового квоту: 758 К 93 с, в р. 1901 виносив: 1.007 К 58 с; з кінцем 1902 р. виносив: 1.449 К 89 с, а специяльна резерва: 354 К 86 с, з кінцем 1903 р. виносить зі специяльною резервою квоту: 2.575 К 33 с.

4) Позички уділені з кінцем р. 1899 виносили квоту: 154.283 К 78 с; з кінцем року 1900 виносив загальний стан уділених позичок: 295.830 К 10 с; в р. 1901 374.760 К 36 с; з кінцем 1902 р. квоту: 533.453 К 85 с; з кінцем 1903 р. квоту: 821.796 К 81 с, з чого позички на скрипти довжні (інтабульовані): 94.924 К, на акценти вексле і: 57.878 К 66 с, на кредиті товариств: 368.896 К, а на парцеляциї: 300.098 К 15 сотиків.

З кредиту в „Краєвім Союзі кредитовім“ на $5^1/_2$% користало в р. 1903 — 45 товариств. Окрім того 11 товариств союзних мало в „Краєвім Банку“ на р. 1903 признаний кредит безцензуральний до висоти: 377.000 К на 4%.

Руских товариств кредитових зареєстрованих перед впровадженем в житє „Краєвого Союза кредитового“ було дванайцять, з котрих „Віру“ в Перемишли (1), „Самопомощ“ в Коломиї (2) і „Касу задаткову“ в Стрию (3) заложено в р. 1894; „Днїстер“ у Львові (4), „Банк звязковий“ в Станиславові (5), „Самопоміч“ в Бродах (6) і „Поміч“ в Теребовли (7), заложено в р. 1895; „Надію“ в Бережанах (8), „Руску Касу“ в Чернівцях (9) і „Любов“ в Ляхівцях (10) заложено в р. 1896; „Поміч“ в Городку (11) заложено в р. 1897 і „Защиту землї“ (12) у Львові в р. 1898.

Відтак по заснованю „Краєвого Союза Кредитового“ в р. 1899 впроваджено в житє: „Спілку ощадности і позичок“ в Острові (13), „Повітове Товариство кредитове“ в Тернополи (14), „Згоду“ в Копичинцях (15), „Добробит“ в Самборі (16) і „Хлопский Банк“ в Калуши (17).

Дальше в р. 1900 впроваджено в житє: „Повітове Товариство кредитове“ в Немирові (18), „Руску Касу“ в Рогатинї (19), „Повітове Товариство кредитове“ в Сокали (20), „Самопоміч“ в Золочеві (21), „Повітове Товариство кредитове“ в Городенцї (22), „Спілку ощадности і позичок“ в Яричеві старім (23), „Товариство задаткове“ в Тарнаві вижній коло Турки Самбірскої (24) і „Спілку ощадности і позичок“ в Вишатичах коло Перемишля (25).

В р. 1801 впроваджено в житє: „Повітове Товариство кредитове“ у Львові (26), „Взаїмну Поміч“ в Топорові (27), „Народний Дім“ в Жидачеві (28), „Повітове Товариство кредитове „Руского Дому Народного“ в Борщеві (29), „Повітове Товариство кредитове“ в Бібрцї (30), „Спілку ощадности і позичок“ в Торках коло Перемишля (31), Товариство вз. кр. „Бескид“ в Сяноцї (32), в Белзї (33), „Краєве Товариство кредитове урядників і сьвящеників“ у Львові (34), „Повітове Товариство кредитове“ в Старім Самборі (35) і „Народний Дім“ в Мостисках (36).

В р. 1902 впроваджено в житє: „Повітове Товариство кредитове“ в Скалатї (37), „Руске Товариство кредитове“ в Яворові (38), „Руску Касу“ в Делятинї (39), „Народний Дім“ в Дрогобичи“ (40), „Руску Касу“ в Угнові (41), „Народний Дім“ в Тернополи (42) і „Міщаньску Касу“ в Станиславові (43).

В р. 1903 впроваджено в житє: »Самопоміч« в Солотвинї (44), »Міщаньску Касу« в Скалї (45), »Касу для позичок і ощадностий« в Бурштинї (46), »Лемківский Банк« в Новім Санчи (47), »Касу задаткову« в Камінцї струмиловій (48), »Касу позичкову і щадничу« для громади Городенка (49), »Надію« в Чорткові (50), »Власну Поміч« в Буциках (51), »Віру« в Раві рускій (52) і »Повітове Товариство кредитове« в Заліщиках (53).

Задля орґанізациї нових товариств кредитових розсилано інструкцию до закладаня товариств реєстрованих, як також запрошувано істнуючі товариства кредитові до приступленя в члени »Краєвого Союза кредитового«, з котрих приступили: »Надія« в Куликові (54), »Каса задаткова« в Радимнї (55), »Надія« в Галичи (56), »Спілка« в Балинцях (57), »Спілка« в Трофанівцї (58), »Селяньска Каса« в Пакости (59), »Каса позичкова« в Ольшаници (60), »Спілка« в Хишевичах (61), »Віра« в Тисьменици (62) і »Товариство задаткове« в Зборові (63).

6) „Краєвий Союз кредитовий“ перевів в пятім роцї адміністрацийнім 34 люстраций союзних товариств.

З висліду переведених люстраций годить ся піднести, що всі наші товариства кредитові мають завсе корисні условини до успішного розвою з великим хісном для інтересів народних, та що загальним нашим змаганем повинно бути, аби в як найкоротшім часї у всїх містах основано зареєстровані товариства кредитові.

На підставі предложеного білянсу за рік 1903 виказує ся чистий зиск, по покритю всїх видатків, в квоті: 3.751·39 К, з чого предкладає ся квоту: 1.945·26 К призначити на 5% дивіденду від уділів членьских, квоту: 376·00 К придїлити на фонд резервовий, до специяльної резерви: 230·13 К, а на цїли добродійні: 1.200 К.

Японьско-російска війна.

Кровавий Великдень.

Дві тільки є дороги, куда Японцї з виглядом на сякий такий успіх можуть зайти Росиян в Манджуриї. Одна се північна дорога через велику ріку Амур; але він розмерзає ся доперва в половині мая. А друга се лиман ріки Ліяо в заливі Печілї коло Нючвану. Японцї хотять тепер покористувати ся тою другою дорогою, як се вже були вчинили в своїй виправі против Китайців. Що проба висадженя війск коло Нючвану під охороною корабельних гармат наступить вже леда день, вказують на те всї познаки. Ґен. Курапаткин находить ся тепер як-раз в тій найважнїйшій стратеґічно місцевости; російска військова управа оголосила в Нючвані, мимо єго невтральности як отвертої пристани і мимо протесту чужосторонних конзулїв, воєнний стан облоги, а російскі війска працюють день і ніч над укріпленем берегів та над закладанем мін, хоть се послїдне утруднене спливаючими тепер кригами леду. З японьскої-ж сторони вказують на намір заатакованя Нючвану не тілько нові, зміцнені проби бльокованя і забарикадованя артурскої ескадри, але і сконцентрованє майже всеї японьскої фльоти в заливі Чілї. Японцї заризикували навіть в тій цїли оставити Жовте море без достаточної оборони против набігів владивостоцкої ескадри, яка знов тепер не знати де находить ся, а певно, що не дармує, тілько виловлює і затоплює японьскі торговельні, а як попаде ся, то і воєнні судна. Отже, як сказано, Японцї готовлять ся до атаку в Нючвані, а чекають тілько на темні ночи, які наступлять на другий тиждень з новим місяцем, отже як-раз на наш Великдень. Бути може, що Японцї числять і на те, що підчас сьвяточного часу зменшить ся чуйність російского війска і тому найправдоподібнїйше на сам Ве-

ликдень прийде до поважної, скомбінованої битви на суши і на морю коло Нючвану.

Суперечні вісти.

Про перепалку під Ченчу доніс ґен. Куропанкин додатково, що після зізнань Корейців, Японці мали 40 убитих і 100 ранених, а також знатні страти в конях. Натомість ґен. Тоґо в своїм рапорті до Токіо подає страти Японців на трошки менше, як російскі. Однак уклад сего рапорту, без всякої орієнтальної пересади, як се доси діяло ся в японьских донесенях, робить вражінє, немов би він був споряджений на підставі рапорту Куропаткина, що появив ся був двома днями вчаснійше. Кореспонденти часописий жалують ся без виїмки, що японьске правительство над всяку міру оточує тайною цілу свою воєнну акцию. Не тілько, але військова управа навіть цофнула свій дозвіл, перебувати кореспондентам в Кореї, боячи ся, щоби не писали про заворушеня, які панують в Кореї між тубольчим населенєм. Між тим анґлійскі кореспонденти виписують чудеса про японьску стратеґію, запобігливість і пляни на будуче. Але не бачити власними очима, а писати те, що доносять односторонні японьскі жерела — на се не треба бути аж »воєнним кореспондентом...« Правдою в тих вістях є лишень те, що Японці вже туй туй станутъ

над рікою Ялю

в силї 70 до 80 тисяч війска і 180 гарматами під проводом ґен. Куроки. Дві головні дороги, віддалені від себе 15 до 20 кільометрів, які сходять ся в Віджу, побудували були Японці єще підчас китайского походу, а тепер направили їх на ново. На армію ґен. Куроки складає ся перша дивізия, яка висїла під Ґензан, пята і шеста з Карджу і Чінампо, десята з Чемульпо і дивізия ґвардиї, про яку незнати, де она висїла була на сушу. Сї девізиї зібрали ся під Пєнян, а з них 15 тисячий вислано до Анджу, як передну сторожу. Ґен. Куропаткин після розвідів обчислює сю армію на 55.000 піхоти, 4.500 кінноти, 3.000 піонїрів і 3 600 артилєриї. Російскі стратеґіки висказують ся, що се недостаточна сила до успішного атаку на полудневу Манджурию.

— ВІД АДМІНІСТРАЦИЇ. При зміні кварталу просимо наших Вп. Передплатників о скоре відновленє передплати, зглядно о вирівнанє залеглостий та о приєднуванє нам нових передплатників.

Новинки.

— **Календар**. В суботу: руско-кат. Лазарева, Йоана м., Сергія; рим.-кат. Велика субота. — В недїлю: руско-кат. Якова ісп., Томи; рим.-кат. *Великдень.*

— **Є. Ексц. Митрополит** розпочав в середу в катедр. храмі св. Юрія для всїх вірних реколекцийні проповіди, котрі відбувають ся щоденно о $^1/_2$8. вечер і будуть тривати аж до великого четверга щоденно.

— **З Наук. Товариства ім. Шевченка**. Засїданє історично-фільольоґічної секциї буде в недїлю о 4. год.; на дневнім порядку: а) З. Кузеля: архіольоґія, етнольоґія і антропольоґія в публїкациях 1902—2 р., б) В. Доманицкий: Козачина на переломі XVI і XVII вв. (1591—1603), реферує М. Грушевский.

— **Стрейк учеників** Va і б кляси рускої ґімназиї у Львові покінчив ся — як ми вже звіщали — розвязанєм обок кляс і зарядженєм нових вписів по сьвятах. Родичі або опікуни учеників мають явити ся при вписах в канцеляриї директора.

— **Культурник!** З Івачева, золочівского повіта, доносять, що дня 22. марця с. р. приїхав там делеґат до обрахованя громадскої каси і побачив між квітами, що місцева учителька писала по руски квіти на дрова. Руске письмо так розсердило сего панка, що в присутности господарів почав кричати: „Накажіть тотій учительці, щоб менї квіти по польски писала! Як хоче показувати свої штуки — то най забирає ся до Плугова! Я донесу то до старости і до інспектора, чи кождий має собі так розбирати. Давно забув я вже, як писати по руски, бо по руски пишу тілько до дїтька, вона до дїтька не пише, то має писати по польски“. — Така тяжка публична зневага рускої мови в рускій части Галиниии не сьміє уйти безкарно і маємо надію, що дотична власть примірно покарає сего панка і поучить его, що обиджати народности не можна.

— **Краєва Рада шкільна** перенесла між иншими: Володимира Гнатевича управ. 2-кл. школи з Яструбичі до Тудоркович а Брон. Сеньковского учит. з Делїєва до Волчкова. — Кр. рада шкільна порішила зачислити руску карту п. з. »Гельцля стїнна карта Австро-Угорщини для шкіл народних, уложив А. Е. Зайберт, переложив Омелян Попович«, видану накладом Е. Гельцля у Відни до наукових средств, дозволених в звичайних народних школах і виділових з рускою викладною мовою. Цїна примірника наліпленого на полотно в теці 20 К.

— **Пожарний „Сокіл“ в Базари**, повіт Чортків, відбув загальні збори дня 27. марця 1904. В члени вписало ся 63 Соколів. До виділу стали вибрані: Голова Антін Тильний, начальник Василь Мазур, містоначальник Олекса Гулей, виділові Федь Мотуз, Никола Бобин, Іван Гулей; заступники виділових Іван Сїдляк і Федь Угнин. — *Заряд.*

— **Вісти з Буковини**. Черновецка „Буковина“ доносить ось що: „Московскі наймити не перестають баламутити руску молодїж кацапскими мріями. Ото знов один ученик Дольнїцкий з нїмецкого відділу II. ґімназиї, до якого ходять всї „благонадьожнив ребйонкі“, упав жертвою московских перевертнїв. Заходивши до московского „Общества“ заразив ся кацапскою хоробою і став єї ширити в ґімназиї, захвалюючи московщину, а ругаючи рідну мову. За те дістав осьмогодинний карцер і consilium abeundi, при чім директор прочитав єму добру лекцию про нїкчемність перевертнїв. Се допекло московским аґентам так, що вибили директорови вікна, а надто стали розпитувати учеників, що говорив директор в школї, піддаючи їм заразом таке, за що їх „гончество“ могло би директора оскаржити перед судом“. Заходи кацапні скінчили ся на нїчім.

Директор рускої рільничої школи р Кіцмани, Евгений Жуковский видав книжку п. з. „Учебник рільництва для шкіл рільничих і споріднених закладів а також до ужитку для практичних рільників“. Підручник обнимає 360 сторін і поділений на 4 части: I. Загальна культура ростин (сторін 102). II. Специяльна культура ростин (сторін 90). III. Скотарство (сторін 96). IV. Наука, як провадити сельске господарство; рахунковість (сторін 52). — „Буковина“ оцїнює дуже прихильно сю працю, зазначуючи вкінци, що учебник зложений систематично і вичерпує всї головні галузи рільничої господарки у нашого народу. Притім писаний приступно і поясненний 125 прекрасно виконаними ілюстрациями в текстї і взірцями табель до рахунковости. Цїна книжки 4 К (без пересилки). Дістати єї можна в книгарни тов. »Руска Рада« в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2).

— **Іменованя.** Мінїстерство поручило радникови намісництва Кар. Мільнерови управу староства в Борщеві та призначило старосту Еразма Вичулковского до Городенки.

— **Крадїж в церкві**. Минулої ночі злодії закрали ся з подвіря до Успеньскої церкви у Львові і з розбитих скарбон забрали около 50 К готівки, кілька шнурків коралїв, срібні серця з образів і т. п. По доконаній крадежи злодії розбили колодки і вийшли через головні двері до ул. Рускої.

— **З львівскої „Зорі“**. Виділ тов а руских ремісників „Зоря“ у Львові вибраний загальним збором дня 23 марця на р. 1904 уконституовав ся слїдуючо: Василь Нагірний голова, Антін Оприск заступник голови, Онуфрий Пащак секретар, Василь Ґресяк касиєр, Юрій Сидорак поборець, Михайло Стефанівский бібліотекар, Іван Криловский контрольор. Загальним збором вибрані ще з поміж членів почетних пп. др. Кость Левицкий, др. Петро Сушкевич; заступниками виділових: Йосиф Кошулиньский, Дмитро Кулиньский і Дмитро Стащишин; комісия контрольна: Софрон Ференцевич і Іван Чорній.

— **„Гарний“ посол**. Nowa Reforma доносить, що один з послів до парляменту, член польского Кола, хотів украсти з парляменту 1.400 штук паперу листового, коверт, олівців, пер і т. п., але сю посилку перехоплено. Тим послом — як пише Słowo polskie — є Стояловець Андрей Вільк, вибраний з V куриї округа Ярослав-Ланьцут-Чесанів Яворів-Городок.

— **Вершок актуальности**. Один з петербурских дневників печатає повість російского писателя Апраксіна, якої сюжет взятий з відбуваючої ся російско-японьскої війни. Автор день за днем на основі вістий і телеґрам слїдить воєнні події на далекім Сході і ґрупує їх в розділи повісти. Розділи лучать ся в цїлість через виступаючих героїв, якими є визначні личности, що борють ся по обох сторонах.

— **Поети про поетів**. Недавно засновано нове накладове підприємство Шустер і Лефлєр в Берлинї. Доси писали про творчість поетів і характеристику поезий історики лїтератури і фільольоґи та видавали свої оцїнки. Згадана спілка поставила за засаду, що лише поети про поетів можуть писати і то так про поетів сучасних, як і про давнїйших. Нова накладна спілка буде видавати під редакциєю Павла Ремерса бібліотеку моноґрафій поетів писаних самими поетами.

— **Вершок значіня шкільної ґімнастики**. Анґлійскі часописи описують случай, який приключив ся перед кількома тижнями в Ґлесґові. Зайняла са там підчас науки школа, в якій тоді находило ся поверх 1.200 дїтвори. Всї зістали уратовані, ніоцно не понесло найменшої шкоди і се власне є предметом подиву і розправ. Є се вершок побіди новочасної ґімнастики шкільної. — Коли дверник повідомив управителя школи, який саме находив ся на другім поверсї, що будинок горить, директор скоро але спокійно обійшов кляси, повідомив учителїв і казав грати у всїх клясах на »драйль« то є на ґімнастику. Анґлійска дїтвора приучена є іменно уставляти ся в пари і машерувати без слів команди лишень після звуків орхестри або фортепяна. Так стало ся також і в наймолодшім відділї, де находило ся в двох клясах поверх 260 дїтий. Директор війшов, шепнув слово учителькам. Одна з них міс Мекензї заграла на фортепянї марш на »На руханку«. Руханка (ґімнастика) відбуває ся звичайно на подвірю. Не підозріваючи нїчого, дїти порушили ся в такт музики, в ритмі марша опустили лавки, станули в пари, а при властивім такті тупнули, як того вимагають правила ґімнастики, лївими ніжками і помашерували по коритарах та й війшли по сходах в ненарушенім порядку. Доперва по виході на подвірє, перші пари побачили огонь, що вже на добре огорнув шкільний будинок, лави уформовані старшими дїтьми і гамір на улици. Коли Мекензї появила ся в дверох школи за послїдною парою дїтий, дах над відділом наймолодших зникнув серед огню, а за хвилину й запав ся в середину. Тимчасом вже надбігла сторожа огнева, а юрба згромадженого перед школою народа устроїла учителям і учителькам зворушаючу, величаву овацию.

— **Дрібні вісти**. В селї Чехах коло Бродів згоріла дня 24. марця одна хата. — Дня 24. марця знищав огонь в Белзци, золочівского повіта, 19 селяньских загород. — Дня 30. марця згоріло 7 хат в Хватові коло Олеська. Огонь мав бути підложений. — В Михайлівцї коло Борщева увязнено російского підданого Володимира Алекс. Томашевского, який допустив ся в Бесарабії злочину убийства і утїк спершу на Буковину а опісля до Галичини. — На погорільців Динова цїсар жертвував 4000 К. — Социялїсти закладають у Львові школу социялїстичних аґітаторів. В тій школї будуть викладати три Жиди, два Русини і один Поляк.

В кождій рускій хатї повинна бути на стїнї **мапа всеї Руси-України**, видана Р Тов-ом педаґоґічним у Львові. (Величина : 75×59 цм.). Коштує лише **40 сот.** Молодїж при науцї чи забаві все буде мати перед очима наглядний образ нашої великої Вітчини.

Малий фейлєтон.

Сонети Олекси Коваленка.

Минулий день.

Що можу про минулий день сказати,
Що я зробив для сьвіту користного,
Чи буде чим колись його згадати,
Чи вартий він слова хоч людського?

Нїчого і сьогодні я не вдїяв...
І шкода, що загинув день нїкчемно,
І тих замірів, що в душі лелїяв
Й того життя, що йде даремно...

І важко сам себе я зневажаю,
За те, що сили я в собі не маю
Зробити те, до чого пориваюсь...

Безсиллєм власним знижений, прибитий,
І соромом недбальности покритий,
Сльозами я гіркими обливаюсь...
Київ, 23. XII. 1903.

Моє життє.

Мене життє, як вітер листє колихає,
Мов струни, думи всї й чуття перебира.
Але мене воно нї трохи не жахає
І буду я стоять, покіль моя пора...

Для себе власно я нїчого не шукаю,
Бо все, що треба, я давно уже знайшов.
Лиш сьпівами своїми я по вік бажаю
Будити мир, щоб він до згоди й сьвіта йшов

Вливать в серця любови всїм палку жадобу
І зближувать для України кращу добу
І ті часи, що запанує скрізь краса...

Чим люде вище будуть підніматись,
Тим дужче буду в сьпівах я своїх пишатись,
Їх щастє бадьорить мене, мов цьвіт роса.
Київ, 25. XII. 1903.

Благаннє.

До вас, братя мої кохані й сестри,
Звертаю сьпів мій, що в души бренить.
Я кличу до ратунку волї й чести
України, що відродженєм тремтить.

Ставайтеж зараз всї до гурту жваво,
Несїть на працю все своє життє!
І гучно залуна Вкраїни слава
І слави не покриє забуття...

Але благаю не заносить в хату
Тих розкошів, які віщують втрату
Тому, хто сам на зустріч їм біжить.

І оживе культура рідна в свитах,
А не в шовках чужих та оксамитах,
І буде — Україна вічно жить!...
Київ, 26. XII. 1903.

Телеґрами

з дня 1. цьвітня.

Відень. Кружать знова чутки про мобілїзацию в Австро-Угоршинї. Причину до сих чуток дали оголошеня дирекциї зелїзниць в Загребі, що не буде приймати пересилок зелїзницями до Боснії і концентрация ваґонів на стациях в Будапештї, Загребі, Араді, Триєстї, Градци і Відни.

Рим. Osservatore romano оголошує „motu proprio“ Сьв. Отця, яким установлено комісию під проводом папи до скодифікованя канонїчного права.

Рим. Italie заперечує чутку про анархістичний заговір на житє папи.

Берлин. З Венециї доносять, що в тамошнім арсеналї відбуває ся горячкове збросне стаціонованих там панцирників, кружівників і торпедівців. Ся справа має вязати ся зі справою італїйскої інтервенциї на Балканї. Італїйска фльота має зібрати ся вся на Адрийскім мори.

Франкфурт. Frankf. Ztg. доносить, що Ведуїни убили 4.000 путників в дорозї до Мекки. З Дамашку виправлено проти Бедуїнів 3 баталїони війска.

Білгород. Король приняв вчера на авдиєнциї італїйского посла ґр. Малїяно, котрий повернув ту вчера.

Льондон. Daily Mail доносить, що Росияни приняли 1000 Корейців на службу до стереженя заливу Поссієта.

Льондон. З Японії доносять приватно, що мікадо виїде небавом до головної кватири японьскої армії в Кореї.

Родимцї!

Бодрім ся! Сим кличом, що і фільософ римский відзивав ся до своєї суспільности: »in corpore sano, mens sana« — відзиваємо ся і ми Соколи столицї галицкої Руси до Вас, любі Родимцї. Той клич то наша будучність — а метою єї є не лиш розвій сил духових, але і фізичних.

Памятаймо, що і найбільший розвій духовий упадає з занедбанєм сил фізичних.

Ми скитаємо ся під тином — ми не в силї навіть приняти у себе гідно наших чужих другів, бо не маємо власної хати.

Ми відчули сей біль, се прикре упослїдженє і ми — ми зірвались до лету.

Родимцї! не зливайте наших крил водою, додайте нам сили, додайте відваги до лету.

Ми не жадаємо великих жертв від Вас, не жадаємо посьвяти — жадаємо лише дрібної прислуги, якої ворогови не відмовляє ся.

Ми видали облїґациї по 10 К, зворотні найдальше до десять лїт.

Се підвалина наша, за котру мусить станути наша власна хата. Родимцї! розкупіть ті облїґациї, позичте нам тих десять корон, котрі в протягу десять лїт зобовязуємо ся звернути — а здвигнемо величний храм слави для Вас, для нас — для нашої бідної Руси-України.

Ми пересьвідчені, що не найде ся нїодин сьвідомий Руси-Українець, котрий не уважав би за свій народний обовязок поперти наші змаганя і закупном тих облїґаций-позичок причинити ся до здвигненя гідної столичного міста »Сокільнї« — в якій кріпитись буде в здоровім тїлї сильний дух.

Не ударяємо в штучну струну патріотизму, бо думаємо, що так само кождий сьвідомий думає.

Ми в тій гадцї видали ті облїґациї.

Зголошувати ся по облїґациї письменно або лично можна все у д. Ів. Бачиньского, касиєра »Днїстра« — або в »Соколї«, Львів, ул. Підвалє ч. 7.

Комісия для будови дому „Сокола“ у Львові.

„Тревоги автора і видавника“
(гумористична подія з натури)
О. Я. Кониського
можна набувати в Адмінїстрациї »Руслана« та в обох руських книгарнях у Львові.
Цїна примірника на велїновім папери виносить всего **30 сот.** (з почтовою пересилкою 35 сот.)

Colosseum
в пасажи Германів
при ул. Соняшній у Львові.
Від 3. до 15. цьвітня 1904.
Нова величава проґрама!
Щоденно о 8. год. вечер представленє. В недїлю і сьвята 2 представленя о 4. год. попол. і 8. год. вечером. Що пятницї **High-Life** представленє. Білєти вчаснїйше можна замовляти і набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 9. у Львові.

Куплю
антикварною дорогою »Библіографію« Ив. Ем. Левицкого Т. І. (1800 — 1860) і Т. II. (1861 – 86). Заплачу готівкою. Зголосити ся до п. Сеня Ґорука в редакциї »Руслана« (площа Домбровского ч. I).

Голгофту поему П. Ш. (відбитку з »Католицкого Виходу«) можна дістати в Ставропигійскій книгарни у Львові ул. Руска ч. 3. по цїнї 20 сот. а з почтовою оплатою 25 сот. (6—10)

НАКЛАД А. ХОЙНАЦКОГО.
Лев Лопатиньский.
Беата і Гальшка
траґедия з другої половини XVI віку в 5 актах.
Цїна 1 К.
Ще в р. 1891 прихильно оцїнена референтом краєвого драматичного конкурсу, др. Евг. Олесницким, а відтак перероблена наново, ся драма відзначає ся сконденсованою акциєю, трогаючими сценами і вірними характерами на тлї історичного кольориту. Тому і в читаню не тратить свого враженя
Набути можна в Ставропигійскій книгарни у Львові.

Християнський Календар МІСИОНАРЯ
на 1904 рік
коштує лише 50 сот., а з почтовою пересилкою 60 сот. Зміст богатий, ілюстрациї гарні. При закупнї більше примірників нельми значний опуст. Висилає лише за готівку: *Видавництво Чина св. Василія В. в Жовкві.*

Ново отворена і з комфортом уладжена ЦУКОРНЯ
під фірмою **ТЕОФІЛЬ ПОТУРАЙ**
ул. Академічна ч. 28. (дім Впов. інжінера Ріхтмана)
поручає свої знамениті вироби з обсягу цукорництва, а то: цукри, тїста, овочі, конфітури і шоколяду. Лїкери, кава, чай і шоколяда в кождій порі.
Льокаль отворений до 12-ої в ночи. 88 (1—4)

Розклад поїздів зелїзничих обовязуючий від I-го жовтня 1903.

(Приїзд і відїзд поданий після часу середно-европейского).

Поїзд посп.	Поїзд особ.	приходить о годинї	до Львова
	6·10		з Кракова, Берлина, Варшави, Відня
	6·20		з Чернівців (Галацу), Чорткова, Калуша
	6·50		з Сокаля, Рави рускої
	7·35		з Самбора, Хирова
	7·35		з Підволочиск, Бродів на дв. Підзамче
	7·55		„ „ на дв. головний
	7·45		з Лавочного (Пешту), Калуша, Хирова
1·20	8·55		з Кракова, Відня, Праги, Берлина
	9·57		з Стрия
	10·25		з Ряшева, Любачева
	11·15		з Станиславова (Кересмезе, Потутор)
	1·10		з Лавочного, Калуша, Хирова, Борислава
2·15			з Підволочиск, Копичинців на дв. Підз.
2·30			„ „ на дв. голов.
	4·35		з Стрия, Хирова, Борислава
	5·06		з Підволочиск (Київа), Бродів на дв. Підз.
	5·20		„ „ „ на дв. голов.
	5·20		з Яворова
1·40	5·40		з Чернівців, Іцкан
	5·50		з Кракова, Відня, Праги, Берлина
	5·55		з Белзця, Сокаля, Любачева
Ніч			
	8·20		з Яворова
12·20	9·20		з Чернівців, Букарешту
8·40	9·50		з Кракова, Відня, Берлина, Ясла, Риманова
2·31			
	10·00		з Самбора, Сянока
	10·02		з Підволочиск (Київа), Бродів на дв. Підз.
	10·20		„ „ „ на дв. голов.
	10·40		з Лавочного (Пешту), Хирова, Калуша
	3·09		з Тернополя, Грималова на дв. Підзамче
	3·30		„ на дворець головний

Поїзд посп.	Поїзд особ.	відходить о годинї	зі Львова
	6·22		до Сучави, Жидачева, Кересмезе, Потутор
1·50	6·30		до Підволочиск (Київа), Бродів дв. головний
2·04	6·43		„ „ „ дв. Підзамче
	6·45		до Лавочного (Пешту), Борислава, Дрогобича
8·25	8·35		до Кракова Відня, Праги, Берлина
2·50			
	9·05		до Лавочного, Хирова, Калуша
	9·25		до Самбора, Хирова
	9·40		до Белзця, Сокаля, Любачева
	10·35		до Чернівців, Потутор, Делятина
2·40	10·40		до Тернополя, Потутор, дв. головний
	10·57		„ „ дв. Підзамче
	3·05		до Стрия, Хирова, Борислава
	3·25		до Ряшева, Любачева
	3·40		до Самбора, Хирова
	3·50		до Яворова
Ніч			
	6·05		до Станиславова, Жидачева
12·45	6·15		до Кракова, Відня, Берлина, Варшави
	6·51		до Яворова
	6·40		до Лавочного (Пешту), Калуша, Хирова
	8·05		до Сокаля, Рави рускої
	9·00		до Підволочиск, Бродів гол. дворець
	9·20		„ „ дв. Підзамче
2·51	10·42		до Іцкан, Чорткова
	10·55		до Кракова, Відня, Варшави, Праги
	11.00		до Підволочиск, Бродів дв. головний
	11·24		„ „ дв. Підзамче
	11·05		до Стрия
	11·11		до Жовкви (лише що недїлї)
	4·10		до Кракова, Відня, Праги, Самбора

ЗАМІТКА: Пора нічна числить ся від 6. години вечером до 5. години 59 мінут рано.

Час середно европейский ріжнить ся від часу львівского о 36 мінут. а іменно 12 год. часу середно-европейского = 12. год 36 мін часу львівского. — Бюро інформацийне ц. к. зелїзниць державних (ул. Красїцких ч 5.) удїляє поясненъ в справах зелїзничих, продає білєти всякого рода і розклади їзди.

Видає і відповідає за редакцию **Лев Лопатиньский.** З друкарнї В. А. Шийковского.